

ค่านิยมคือคอกนกขี้ตະดุง

วาทิ ทรัพย์สิน¹

ในระยะ 2 เดือนที่ผ่านมา (สิงหาคม - กันยายน 2545) ข้าพเจ้าได้มีส่วนร่วมกับการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง เทคนิคการแสดงหนังตะลุงในยุคโลกาภิวัตน์ จัดโดยสถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “เหอว่าศาสตร์ศิลป์อีสานสูงู” ของสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ โดยทั้งสองรายการนี้มีนักวิชาการผู้สนใจ และกลุ่มศิลปินหนังตะลุงในภาคใต้เข้าร่วมสัมมนาประมาณ 100 คน หัวข้อการสัมมนานี้เน้นการเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้ที่เกี่ยวข้องกับหนังตะลุงโดยตรง ทั้งในด้านรูปแบบการแสดง การใช้เครื่องดนตรีประกอบการแสดง อุปสรรค และปัญหาที่เกิดขึ้นกับ

หนังตะลุง เป็นต้น

ในการเข้าร่วมสัมมนา ทั้งสองรายการนี้ มีประเด็นนำคิด น่าสนใจหลายประการ กล่าวคือ เป็นเรื่องที่คุณคิดจัดทำโครงการสัมมนา อันหมายถึงบุคลากรของสถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา และบุคลากรของสถาบันทักษิณไม่เคยพบปะพูดคุย เพื่อวางแผนทางในการจัดสัมมนาทางวิชาการร่วมกัน แต่การจัดสัมมนานี้บุคลากรจากหน่วยงานที่ทำหน้าที่ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทั้งสองมหาวิทยาลัยมองเห็นประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับหนังตะลุงเหมือนกัน คือมีความเป็นห่วงในด้านรูปแบบความเป็นเอกลักษณ์ของหนังตะลุงที่นับวันมีการเปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงเพื่อสนองตอบต่อความ

ผศ.ดร.อนันต์ ทิพย์รัตน์ รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ประธานพิธีเปิดการสัมมนา เรื่อง เทคนิคการแสดงหนังตะลุง ยุคโลกาภิวัตน์

¹ นักวิชาการศึกษา สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ต้องการของคนในสังคม จนเกือบจะหารากเหง้าของ
หนังตะลุงไม่เจอ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงได้จัดการ
สัมมนาขึ้นเพื่อหาแนวทางในการอนุรักษ์และส่งเสริม
การแสดงหนังตะลุงให้ดำรงอยู่อย่างน่าภาคภูมิ
คงความมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ที่สามารถนำมา
เผยแพร่หรือวัดให้ชาวโลกได้รู้ว่านี่คือศิลปะการ
แสดงของไทย

แล้วอย่างไรล่ะที่เป็นหนังตะลุง ที่ยังคง
เอกลักษณ์ในวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ของไทย ใน
ประเด็นนี้ เวทีสัมมนาทางวิชาการที่กล่าวถึงไว้ตอน
แรก ได้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสัมมนามีส่วนร่วมใน
การแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง แต่ก็ไม่
สามารถหาข้อสรุปและยุติได้ว่า ในอนาคตทิศทาง
การแสดงหนังตะลุงควรจะเป็นไปในทิศทางไหน เหตุ
ที่เป็นเช่นนี้ ผู้เขียนมีข้อสังเกตจากการเข้าร่วม
สัมมนาว่าสมาชิกที่เข้าร่วมสัมมนามีกลุ่มคนที่
เกี่ยวข้องเพียงสองกลุ่มคือ นายหนังตะลุง กับนัก
วิชาการผู้สนใจเท่านั้น ความคิดของบุคคลทั้งสอง
กลุ่มต่างมีมุมมองที่ต่างกันคือ

กลุ่มนักวิชาการ ซึ่งได้แก่ อาจารย์ นักวิชาการ
อิสระมีแนวคิดทางด้านอนุรักษ์ โดยพยายาม
ชี้ให้เห็นให้นายหนัง แสดงหนังตะลุงที่มีรูปแบบการ
แสดงโดยใช้เครื่องดนตรีแบบโบราณ คือ “เครื่องห้า”
อันได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง ปี่ กลองตุ๊ก และทับ 1 คู่ และใน
กระบวนการแสดงหนังตะลุง กลุ่มนักวิชาการอยาก
เห็นนายหนังตะลุงเป็นศิลปินที่มีปฏิภาณถึงพร้อมไป
ทั้งศาสตร์และศิลป์ คือเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับภูมิ
ปัญญาของคนท้องถิ่นในทุกๆ ด้าน และ “ศิลป์” คือ
มีกลวิธีนำความรู้ในด้านต่างๆ ผู้ผู้ชมได้อย่าง
กลมกลืนโดยรวม คือนักวิชาการประสงค์ให้นาย
หนังตะลุงแสดงหนังตะลุงในลักษณะที่ให้ความรู้
ควบคู่กับความบันเทิง

ความต้องการของกลุ่มนักวิชาการดังกล่าวนี้
มีเหตุมาจากในปัจจุบันรูปแบบการแสดงหนังตะลุง

เปลี่ยนไปจากเดิม คือ มีการนำเครื่องดนตรีสากล
เข้ามาประกอบในการแสดง นายหนังตะลุงบางคน
ตัดขั้นตอนในการแสดงออก เช่น ไม่ออกกรูปร่าง
หน้าบท ไม่มีบทเกี่ยวจ้อ ฯลฯ เวลาการแสดงหนัง
ตะลุงตึกเกินไป ทำให้เด็ก ๆ และเยาวชนไม่มีโอกาส
ได้ดูหนังตะลุง เพราะเด็กง่วงนอนหรือหลับก่อนที่
นายหนังตะลุงจะแสดง และสิ่งที่กลุ่มนักวิชาการเป็น
ห่วงมากก็คือ การละเลยการขับบทกลอนของนายหนัง
เพราะบทกลอนเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ของหนังตะลุง
เพราะในบทกลอนจะเกี่ยวข้องกับการดำเนินเรื่อง การ
ให้สาระเหตุผลของตัวละคร และทำนองกลอน เช่น
กลอนสี่ กลอนหก กลอนยี่แปด จะให้ความรู้สึกทาง
อารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและอารมณ์ของรูป
หนังแต่ละตัวขณะทำการแสดง กลุ่มนักวิชาการมี
ความต้องการให้นายหนังตะลุงจัดแบ่งเวลาในการ
ดำเนินเรื่องที่เหมาะสมคือ ไม่อยากให้มีการพากย์
บทเจรจาพูดตลกนานเกินไป เพราะในปัจจุบันมี
นายหนังตะลุงหลายคนพากย์รูปตัวตลกในลักษณะ
ทอล์คโชว์เป็นระยะเวลาสั้นๆ ซึ่งทำให้การดำเนิน
เรื่องล่าช้า ผู้ชมบางกลุ่มอาจจะพอใจและอยากจะดู
ตอนพากย์รูปตัวตลก แต่อย่าลืมว่ายังมีผู้ชมอีกกลุ่ม
หนึ่งที่คอยติดตามเรื่องราวและยังอยากจะได้ฟังนาย
หนังตะลุงขับบท ดังนั้นการจัดแบ่งเวลาให้เหมาะสม
เป็นเรื่องสำคัญในการแสดงหนังตะลุงเช่นกัน

ในกลุ่มของนายหนังตะลุงมีมุมมองในเรื่อง
ของการแสดงหนังตะลุงทั้งส่วนที่เหมือนและต่างไป
จากนักวิชาการ และในกลุ่มหนังตะลุงเองก็มีการ
แบ่งกลุ่มการแสดงออกเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มอนุรักษ์
และกลุ่มพัฒนา กล่าวคือ

กลุ่มอนุรักษ์การแสดงหนังตะลุง ซึ่งมีจำนวน
สมาชิกน้อยมาก นายหนังกลุ่มนี้ยังคงรูปแบบการ
แสดงแบบดั้งเดิม คือยังคงใช้เครื่องดนตรีแบบ
โบราณคือ เครื่องห้า รูปแบบการแสดงยังคงรักษา
แบบแผนการแสดง และรวมไปถึงการให้ความสำคัญ

ด้านบทกลอนลีลาการเชิดรูป โดยให้ข้อคิดเกี่ยวกับการแสดงหนังตะลุงว่า นายหนังตะลุงที่ดีนั้นต้องมีทักษะสำคัญ 4 ประการคือ ประการแรก ขับบทดี สอง เชิดรูปดี สาม เจรจาดี และประการสุดท้ายคือ मुखตลกดี ทักษะทั้ง 4 ประการนี้เป็นสิ่งที่ผู้ที่ต้องการจะเป็นนายหนังตะลุง ต้องฝึกให้เกิดทักษะและมีความชำนาญก่อนที่จะรับขันหมากหรืองานแสดง เท่าที่สังเกต นายหนังตะลุงกลุ่มอนุรักษ์จะเป็นที่ถูกใจนักวิชาการ แต่นายหนังตะลุงกลุ่มนี้จะมีปัญหาทางด้านโอกาสในการแสดง คือ มีโอกาสที่จะแสดงน้อย เพราะในสังคมปัจจุบันเจ้าภาพมักจะติดต่อหรือรับคณะหนังตะลุงที่มีรูปแบบการแสดงหนังตะลุงแบบพัฒนาที่มีการบรรเลงดนตรีที่ทันสมัยและเน้นการร้องเพลง เพราะเป็นที่ถูกอกถูกใจวัยรุ่นและมีคนชมมาก

กลุ่มการแสดงหนังตะลุงแนวพัฒนา นายหนังกลุ่มนี้มีรูปแบบการแสดงที่สวนทางกับความคิดและความคาดหวังของนักวิชาการ เพราะมีการนำเครื่องดนตรีสากลมาใช้ประกอบในการแสดง วิธีดำเนินการแสดงมีการร้องเพลงสลับจาก บางคณะใช้วิธีการเล่าเรื่องแทนการขับบทกลอนในการดำเนินเรื่องและยังให้ความสำคัญกับเครื่องเสียงที่ให้พลังเสียงมากเพื่อให้สอดรับกับดนตรีสากลที่ใช้อยู่บนโรงหนัง นายหนังตะลุงกลุ่มนี้มีเหตุผลเกี่ยวกับแนวทางการแสดงของตนว่า เพื่อสนองความต้องการของสังคม เพราะในปัจจุบันสังคมต้องการรูปแบบความบันเทิงที่ทันสมัย เพราะหากแสดงหนังตะลุงแบบอนุรักษ์ สังคมจะมองเป็นสิ่งเชย ถ้าหลัง ดังนั้นหนังตะลุงจึงต้องปรับตัวเพื่อแสดงให้เห็นว่านายหนังตะลุงเป็นศิลปินที่ทันสมัย ทันตามกระแสความต้องการของสังคม เพื่อความอยู่รอดและเพื่อปากท้องของนายหนังตะลุง เพราะการแสดงหนังตะลุงหากไม่มีเจ้าภาพรับไปแสดง ก็ต้องหยุดแล้วหันไปประกอบอาชีพอื่นแทน และที่สำคัญก็คือ แม้จะพัฒนารูปแบบการแสดงให้ทันสมัยแล้ว โอกาสการแสดงก็ยังคงมีน้อย

อยู่เช่นเดิม

แม้ว่าการแสดงหนังตะลุง จะมีทั้งกลุ่มอนุรักษ์และกลุ่มพัฒนา แต่เมื่อพิจารณาหาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับหนังตะลุงแล้ว พบว่า ปัญหาที่ทุกคนยอมรับและถือเป็นปัญหาใหญ่คือ การไม่มีเจ้าภาพรับไปแสดง หรือที่เรียกว่า “ไม่มีขันหมาก” มูลเหตุของการขาดโอกาสในการแสดงหนังตะลุง เมื่อได้พิจารณากันในการประชุมสัมมนาพบว่า สาเหตุที่เจ้าภาพไม่รับหนังตะลุง มีทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นจากคณะหนังตะลุงและจากบุคคลภายนอก ซึ่งอาจจะสรุปได้เป็นประเด็นดังนี้คือ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคณะหนังตะลุง

ปัจจัยที่ 1 เกิดจากตัวนายหนังตะลุง กล่าวได้ว่าปัจจุบันสังคมยังมีความคาดหวังต่อหนังตะลุงว่าจะต้องสามารถทำหน้าที่ทั้งในด้านการให้ความบันเทิงคือ ให้ความสนุกสนานต่อผู้ชมหนังตะลุง และต้องเป็นผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดหรือให้ข้อมูล สารสนเทศต่อสังคมได้ เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับงานอาชีพ ความรู้ทางด้านกฎหมาย ความรู้เกี่ยวกับยาสมุนไพร การรักษาป้องกันโรค ฯลฯ นายหนังตะลุงจะต้องเป็นผู้ชี้แนะสังคมทั้งในด้านการครองตนตามหลักศาสนา และการมีวิจารณญาณในการเลือกสรรบุคคลที่จะต้องทำหน้าที่สำคัญในสังคม เช่น การเลือกกำนันผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงการเลือกผู้แทนราษฎร เป็นต้น และ

เครื่องดนตรี หนังตะลุง “เครื่องห้า” ทัพ โหม่ง กลองตุ๊ก ปี่ ฉิ่ง

ที่สำคัญสังคมยังคาดหวังว่านายหนังจะต้องเป็นที่พึ่งในการประกอบพิธีกรรมทางไสยศาสตร์อีกด้วย ดังนั้นเมื่อนายหนังตะลุงไม่สามารถครองตนให้เป็นผู้รู้ เป็นผู้ให้ความบันเทิง เป็นผู้นำ และเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ได้ หากมีคุณสมบัติไม่ครบตามความคาดหวังของคนในสังคม บทบาทและความสำคัญของหนังตะลุงก็จะเลือนหายไป ซึ่งเป็นเหตุและผลในปัจจุบันที่ทำให้ไม่มีเจ้าภาพรับหนังตะลุงไปแสดง

ปัจจัยที่ 2 การเพิ่มจำนวนเครื่องดนตรี คือ เมื่อนายหนังตะลุงนำเอาเครื่องดนตรีสากลมาใช้ประกอบการแสดงหลายชิ้น เช่น เบส กีตาร์ ออร์แกน กลองสากล ฯลฯ นอกเหนือจากเครื่องดนตรีเครื่องห้าที่มีอยู่เดิม จึงต้องมีนักดนตรีเพิ่มขึ้น ค่าใช้จ่ายในการตอบแทนนักดนตรีหรือที่เรียกว่า “ลูกคู่” ก็สูงขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้ หากมีชิ้นหมากมารับหนังตะลุงไปแสดง การตกลงค่า “ราคา” หรือค่าตอบแทนในการแสดงหนังตะลุงในแต่ละครั้ง นายหนังจะเรียกเก็บในราคาที่สูงกว่าใช้เครื่องดนตรีเครื่องห้า มีผลทำให้ผู้ที่มิรายได้น้อยไม่สามารถรับหนังตะลุงไปแสดงได้ ปัจจุบันในความรู้สึกของคนโดยทั่วไป หนังตะลุงเป็นมหรสพที่มีราคาแพงและไม่สามารถรับประกันได้ว่าเมื่อทำการแสดงแล้วจะเป็นที่ถูใจของผู้ชม อาจเป็นการให้ความบันเทิงที่ไม่คุ้มค่ากับการลงทุนสูง ยกเว้นกรณีที่รับหนังตะลุงไปแสดงแก่ชนที่มีจุดประสงค์ตามข้อสัญญาของเจ้าภาพ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่บนไว้ แต่ทั้งนี้จำนวนลูกคู่ที่เพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาดิตตามมอีกหลายประการ เช่น ปัญหาเกี่ยวกับการต้อนรับของเจ้าภาพ เพราะตามธรรมเนียมที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา เมื่อมีการรับหนังตะลุงมาแสดง เจ้าภาพจะต้องเลี้ยงดูคณะหนังเป็นอย่างดี ทั้งอาหารและเครื่องดื่ม หากคณะหนังต้องการบุหรี หมากพลู เจ้าภาพจะต้องหามาได้ตามความต้องการของคณะหนัง ดังนั้นการที่คณะหนังตะลุงมีจำนวน

ไอ้เท่ง ตัวตลกที่ชาวใต้ทุกคนรู้จัก มีนิสัยพูดจริงทำจริง ไม่กลัวนาย

สมาชิกหลายคนก็ยอมที่จะทำให้เกิดค่าใช้จ่ายที่สิ้นเปลืองมากขึ้น ผู้เขียนเคยได้ยินผู้รับหนังตะลุงหลายคนพูดกันว่า “รับหนังที่หนึ่ง จนไปนาน หากไม่บนไว้ ไม่รับหนังพืด” (รับหนังมาครั้งหนึ่ง จนไปนาน หากไม่บนบานไว้ ไม่รับหนังมาแสดงเด็ดขาด) นอกจากความสิ้นเปลืองแล้ว การจัดเตรียมโรงหนังเพื่อให้หนังหนังใช้เป็นเวทีแสดงก็ต้องขยายเนื้อที่ให้กว้างใหญ่ เพื่อให้สามารถวางเครื่องดนตรี และรองรับจำนวนคนได้ไม่น้อยกว่า 15 คน ในเรื่องนี่ก็เป็นภาระที่เจ้าภาพจะต้องดูแล เมื่อการรับหนังตะลุงกลายเป็นการเพิ่มภาระและมีค่าใช้จ่ายที่แพง จึงไม่มีใครอยากจะรับหนังตะลุงไปแสดงด้วยเหตุผลดังกล่าว

ปัจจัยที่ 3 ประเด็นของบุคคลภายนอก ที่มีผลเกี่ยวข้องกับการรับหนังตะลุง ซึ่งอาจจะมีผลต่อโอกาสในการแสดงของหนังตะลุงบางคณะ แล้วทำให้คณะอื่นไม่มีโอกาสได้แสดง หรือผู้ที่เคยรับหนังแต่หันไปนิยมการแสดงรูปแบบอื่น มืองค์ประกอบที่นำไปสู่เหตุผลของการพิจารณารับหนังตะลุงดังนี้ กล่าวคือ

(1) “วัด” ผู้ที่เคยรับหนังตะลุงไปเล่น แต่เปลี่ยนไม่รับในภายหลัง ประเด็นนี้นอกจากปัญหาที่เกิดขึ้นจากการขาดความนิยมหนังตะลุงและราคาหนังตะลุงที่สูงแล้ว ในกรณีนี้ที่วัดซึ่งเคยเป็นเจ้าภาพรับหนังตะลุงไปแสดงเป็นประจำทุกเทศกาล เช่น งานทอดกฐิน ทอดผ้าป่า งานวันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันลอยกระทง ฯลฯ แต่กลับไปปรับการแสดงแบบอื่นมาแทนหนังตะลุง และสิ่งเหล่านั้นก็ไม่ใช่การละเล่นพื้นบ้าน เช่น ดนตรี หนังกลางแปลง การรำโอเคะ ฯลฯ ในเรื่องนี้ ผู้เขียนมองเห็นเป็นปัญหาที่สำคัญต่อโอกาสในการแสดงหนังตะลุง เพราะเมื่อเจ้าอาวาสและวัดซึ่งในอดีตเป็นผู้ที่มีส่วนในการอุปถัมภ์ศิลปินพื้นบ้าน โดยให้ศิลปินพื้นบ้านมีโอกาสแสดงในงานประเพณีและงานบุญของวัด เมื่อไม่เปิดโอกาส คือ ไม่รับหนังตะลุงไปแสดงในวัดแล้ว จึงตัดโอกาสและช่องทางทำมาหากินของหนังตะลุง และศิลปินพื้นบ้านโดยรวมยังมีการรับเอาการแสดงอื่นๆ ที่ไม่ใช่การแสดงพื้นบ้านมาแสดงในวัดแล้ว เป็นปัญหาใหญ่ที่นายหนังตะลุงและผู้เกี่ยวข้องต้องทบทวนบทบาทของตน คือ นายหนังจะต้องพิจารณาตนเองว่ามีข้อบกพร่องอย่างไร วัดจึงไม่รับไปแสดง ในส่วนของวัด อันได้แก่ เจ้าอาวาสและคณะกรรมการวัดเอง ก็ต้องพิจารณาถึงการทำหน้าที่อนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย เพราะหากวัดยังต้องการเงินทำบุญจากชาวบ้านเพื่อนำไปสร้างโบสถ์ วิหาร แต่ละเลยการทำนุบำรุงส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นแล้ว ศาสนาก็จะอยู่ด้วยความสมบูรณ์ไม่ได้

(2) ผู้ที่รับหนัง รับเฉพาะหนังที่อยู่ในสังกัดของตน ด้วยเหตุที่ในปัจจุบันการจัดงานเทศกาลต่างๆ ของวัด และหน่วยงานราชการ จะมีรูปแบบที่เปิดให้มีการประมูลงาน และจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ตามความต้องการของวัดหรือหน่วยงานราชการและผสมกับกิจกรรมของผู้รับเหมาที่มี

การจัดจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภค เครื่องเล่นสวนสนุก และมหรสพด้านความบันเทิง ถ้าหากวัดหรือหน่วยงานกำหนดให้มีการแสดงพื้นบ้าน ผู้ที่ชนะในการประมูลงานก็จะติดต่อให้หนังตะลุงที่อยู่ในสังกัดของตนมาแสดง ยิ่งในปัจจุบันบริษัทที่ทำธุรกิจรับจัดกิจกรรมตามงานวัดต่างๆ มีน้อยและหน่วยงานที่จัดกิจกรรมก็มักจะใช้บริการแบบให้มีผู้รับเหมาจัดงานเพื่อความสะดวก โอกาสของผู้รับเหมาจัดงานประเพณีจึงมักจะตกอยู่กับบริษัทที่มีความพร้อมทั้งด้านการเงิน และทีมงาน เมื่อเป็นเช่นนี้หนังตะลุงที่สังกัดหรือเป็นทีมงานของบริษัทก็จะมีโอกาสแสดงมากกว่าหนังคณะอื่นๆ

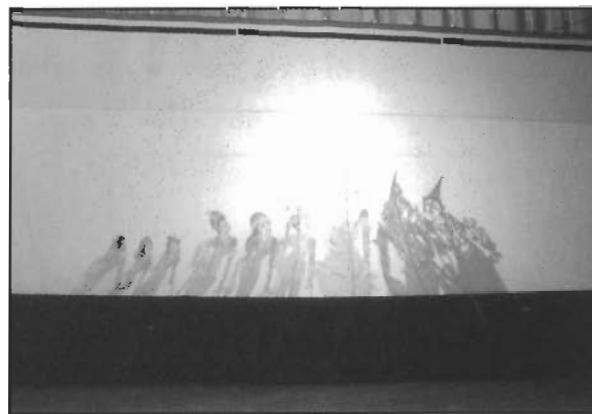
จากการสังเกตของผู้เขียน หนังตะลุงที่บริษัทผู้รับเหมาจัดงานรับมาแสดงในงานมักจะเป็นคณะหนังตะลุงที่มีชื่อเสียง เป็นศิลปินที่มีความสำเร็จทั้งด้านชื่อเสียงและฐานะการเงิน การรับหนังตะลุงที่มีชื่อมาแสดงในงานมีผลต่อมาตรฐานของผู้จัดงานยังช่วยดึงดูดให้คนมาเที่ยวชมงาน และจับจ่ายใช้สอยซื้อสินค้าอื่นๆ ภายในงานด้วย

ด้วยเหตุและผลที่กล่าวมาทั้งหมดกลายเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้หนังตะลุงขาดโอกาสและสถานที่แสดง หากไม่ช่วยกันแก้ไข ในอนาคตการแสดงหนังตะลุงก็คงตกอยู่ในสภาพที่ล่มสลาย ในสังคมปัจจุบันแม้ว่าจะมีการแสดงหนังตะลุงให้เราได้ดูอยู่ แต่ถ้าจะถามว่าสิ่งที่เห็นอยู่ข้างหน้านั้นเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวใต้ใช่หรือไม่ ก็คงจะมีคำตอบที่แตกต่างกันไปตามความคิด และประสบการณ์ของผู้ดู ผู้เขียนในฐานะผู้ทำงานในหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและทำนุบำรุงด้านศิลปวัฒนธรรมยังอยากจะเห็นหนังตะลุงที่นายหนังถึงพร้อมไปด้วยศาสตร์และศิลป์ และเป็นผู้มีจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติ ดนตรีสากลที่นายหนังกล่าวอ้างว่านำเข้ามาเพื่อปรับใช้เพื่อความอยู่รอดในการแสดงหนังตะลุง เป็นเรื่องของปากท้อง แต่ขอให้

คิดสักนิดว่า ในเวลานี้แม้เราไม่เสียเอกราชอธิปไตย แต่เอกราชทางวัฒนธรรมเราสูญเสียมานานและในอนาคตเราคงจะสูญเสียสิ้นความเป็นไทย เพราะเรายอมเพื่อปากท้อง เพื่อความอยู่รอด หลงผิดว่าความเจริญและทันสมัยต้องเป็นแบบวัฒนธรรมตะวันตก หนังสือตระกูลแม้ว่าจะดำรงอยู่ได้ แต่ถ้าสูญสิ้นรูปแบบและขาดเอกลักษณ์ของท้องถิ่น โดยมีวัฒนธรรมของต่างชาติเข้ามาปลอมปน เราจะหาความภูมิใจในการเป็นคนไทยที่รู้จักวัฒนธรรมได้อย่างไร

คำถามตามชื่อเรื่องที่ว่า “อย่างไรหนือหนังสือตระกูล” เป็นสิ่งที่เราทุกคนควรตระหนักให้เห็นเป็นเรื่องสำคัญ เพราะถ้าทุกคนคิดว่าหนังสือตระกูลเป็นเรื่องของนายหนังปล่อยให้หนังหนังดำเนินการแสดงหนังสือ

ตระกูลไปตามกระแสสังคม โดยขาดเป้าหมายและจุดยืนเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรม หนังสือตระกูลที่ขาดความรู้ ไม่มีจิตสำนึกในการสงวนรักษาวัฒนธรรมของชาติในอนาคตหนังสือตระกูลก็คงจะเหลือเพียงชื่อให้เราได้เล่าขานเท่านั้น ลานวัฒนธรรมสถานที่ซึ่งรองรับบทบาทด้านความบันเทิงเห็นว่า หากไม่มีหนังสือตระกูลเสียแล้ว บรรยากาศทางด้านวัฒนธรรมของคนได้คงจะกร่อยลงไปไม่น้อย ฉะนั้น ขอให้เราทุกคนถือเป็นหน้าที่ ที่จะช่วยกันส่งเสริมและทำนุบำรุงให้หนังสือตระกูลดำรงอยู่ในสังคมคนได้สืบไป และขอภาวนาว่าให้หนังสือตระกูลอยู่ในลักษณะที่คงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ทุกคนภูมิใจ จึงขอเอวังด้วยประการฉะนี้

การแสดงหนังสือตระกูล

